

- prestuplenii (obshchie polozeniia)*: materialy nauch.-prakt. konf. (Odessa, 23 noiabria 1976 g.). M., pp. 97–100. [in Russian].
2. Bryskovska O.M. (2011). Analiz sposobu vchynennia nezakonnoho zavolodinnia transportom – odyń iz vazhlyvykh napriamkiv u rozkrytti zlochynu [Analysis of the method of committing illegal seizure of vehicles – one of the important areas in the detection of crime]. *Aktualni problemy kryminalnoho prava, protsesu ta kryminalistyky*: materialy III mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviachenoj 10-richchiu Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu (Odesa, 28 zhovt. 2011 r.). Odesa : Feniks. pp. 67–69. [in Ukrainian].
 3. Bryskovska O.M. (2013). Osoblyvosti kryminalistychnoi kharakterystyky nezakonnoho zavolodinnia avtotransportom [Features of forensic characteristics of illegal seizure of vehicles]. *Mytna sprava*. № 4 (88). Ch. 2. Knyha 1. pp. 113–119. [in Ukrainian].
 4. Bryskovska O.M. (2012). Pidhotovchyi etap vchynennia nezakonnoho zavolodinnia avtotransportnyimi zasobamy [Preparatory stage of committing illegal seizure of vehicles]. *Aktualni problemy rozkryttia ta rozsliduvannia zlochyniv*: zb. nauk. prats nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 29 berez. 2012 r.). Kyiv : Nats. aka. vnutr. sprav, pp. 161–164. [in Ukrainian].
 5. Vozgrin I.A. (2003). Vvedenie v kriminalistiku: Istoriia, osnovy teorii, bibliografiia [Introduction to criminology: history, basics of theory, bibliography]. SPb. 475 s. [in Russian].
 6. Zapototskyi A.P. (2018). Teoretychni osnovy ta praktyka rozsliduvannia zlochyniv u sferi budivnytstva [Theoretical bases and practice of investigation of crimes in the field of construction]: dys. ... dokt. yuryd. nauk :12.00.09. Kyiv, 510 p. [in Ukrainian].
 7. Kolesnichenko A.N. (1967). Nauchnye i pravovye osnovy metodiki rassledovaniia otdelnykh vidov prestuplenii [Scientific and legal foundations of methods for investigating certain types of crimes]: avtoref. dis...dokt. iurid. nauk : 12.00.09 “Ugolovnyi protsess, kriminalistika, sudebnaia ekspertiza”. Kharkov, 32 p. [in Russian].
 8. Kulmashev F.Kh. (2004). Kriminalisticheskaia kharakteristika sposobov ugona i krazh avtotransportnykh sredstv [Forensic characteristics of the methods of theft and theft of vehicles]. “*Chermye dyry*” v Rossiiskom zakonodatelstve. 2004. № 3. P. 229–233. [in Russian].
 9. Azarov D.S., Hryshchuk V.K., Savchenko A.V. (2016). Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv : Yurinkom Inter, 1064 p. [in Ukrainian].
 10. Sergeev L.A. (1966). Rassledovanie i preduprezhdenie prestuplenii, sovershaemykh pri proizvodstve stroitelnykh rabot [Investigation and prevention of crimes committed during construction work]: avtoref. diss... kand. iurid. nauk : 12.00.09. Moskva, 1966. 22 p. [in Russian].
 11. Tishchenko V.V. (2002). Korystno-nasilstvennye prestupleniia: Kriminalisticheskii analiz [Violent Crimes: A Forensic Analysis]: monografiia. Odesa: Iuridicheskaia literatura, 360 p. [in Russian].
 12. Eisman A.A. (1984). O soderzhanii poniatii kriminalisticheskoi kharakteristiki prestupleniia [On the content of the concept of criminalistic characteristics of a crime]. *Kriminalisticheskaia kharakteristika prestuplenii*. M., pp. 98–99. [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.32>

POJĘCIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ E-ZARZĄDZANIA SĄDOWNICTWEM NA UKRAINIE

Alexey Tereshchenko

student Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-0145-7251

e-mail: Ol_tereshenko77@ukr.net

Adnotacja. Znaczenie tego artykułu polega na tym, że do tej pory informatyzacja społeczeństwa we wszystkich obszarach stosunków publicznych zachodzi w dość szybkim tempie, więc sfera sądowa nie jest wyjątkiem od tej reguły. Automatyzacja procesów sądowych za pośrednictwem światowej sieci Internet i narzędzia komunikacji mobilnej stały się już codziennością dla Wielkiej Brytanii, więc rozwój i wdrożenie publicznej administracji elektronicznego zarządzania sądownictwem na Ukrainie jest zdecydowanie obowiązkowym procesem. Celem artykułu jest ujawnienie pojęcia publicznej administracji elektronicznego zarządzania sądownictwem na Ukrainie. W artykule ustalono, że publiczna administracja elektronicznego zarządzania sądownictwem na Ukrainie jest wykorzystaniem przez organy administracji publicznej wszystkich środków do organizacji otwartego, wygodnego, terminowego i skutecznego świadczenia usług sądowych za pomocą światowej globalnej sieci Internet i narzędzi komunikacji mobilnej do interakcji między obywatelami, sądownictwem i innymi organami władzy publicznej.

Słowa kluczowe: zarządzanie elektroniczne, informatyzacja, pojęcie, administracja publiczna, sądownictwo, technologizacja.

THE CONCEPT OF PUBLIC ADMINISTRATION OF ELECTRONIC GOVERNMENT OF THE JUDICIARY IN UKRAINE

Alexey Tereshchenko

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-0145-7251

e-mail: Ol_tereshenko77@ukr.net

Abstract. The relevance of the article is that today the informatization of society in all spheres of public relations is quite fast, so the judiciary is no exception to this rule. Automation of litigation via the World Wide Web and mobile communications has become commonplace in the UK, so the development and implementation of public e-government administration in Ukraine is a must. The purpose of the article is to reveal the concept of public administration of e-government of the judiciary in Ukraine. The article defines that public administration of e-government of the judiciary in Ukraine is the use by public administration bodies of all means to organize open, comfortable, timely and effective provision of judicial services through the global Internet and mobile communications for interaction between citizens, judicial and other public authorities.

Key words: e-government, informatization, concept, public administration, judiciary, technologization.

ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Олексій Терещенко

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-0145-7251

e-mail: Ol_tereshenko77@ukr.net

Анотація. Актуальність статті полягає в тому, що сьогодні інформатизація суспільства в усіх сферах публічних відносин відбувається досить швидкими темпами, отже, судова сфера не є винятком із цього правила. Автоматизація судових процесів через всесвітню мережу Інтернет та засоби мобільного зв'язку вже стали буденною справою для Великобританії, тому розвиток та впровадження публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні є обов'язковим процесом. Метою статті є розкриття поняття публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні. У статті визначено, що публічне адміністрування електронного урядування судової влади в Україні – це використання органами публічної адміністрації всіх засобів для організації відкритого, комфортного, вчасного та ефективного надання послуг судочинства за допомогою всесвітньої глобальної мережі Інтернет та засобів мобільного зв'язку задля взаємодії між громадянами, судовими та іншими органами публічної влади.

Ключові слова: електронне урядування, інформатизація, поняття, публічне адміністрування, судова влада, технологізація.

Вступ. Нині інформатизація суспільства в усіх сферах публічних відносин відбувається досить швидкими темпами, отже, судова сфера не є винятком із цього правила. Автоматизація судових процесів через всесвітню мережу Інтернет та засоби мобільного зв'язку вже стала буденною справою для Великобританії, тому розвиток та впровадження публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні є обов'язковим процесом.

Таким чином, актуальність дослідження цієї проблематики полягає в перевагах впровадження електронного врядування, зокрема доступності, зручності та ефективності правосуддя в Україні. Ні для кого не є секретом, що у сфері впровадження публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні існують деякі проблеми, зокрема, це стосується недосконалості правового регулювання.

За словами Голови Парламенту Дмитра Разумкова, реформа судоустрою необхідна для залучення інвестицій в Україну. Йдеться не лише про іноземців, які потенційно могли бути інвесторами, але й про український бізнес. Він іноді остерігається вкладати кошти в економіку України. Не через війну чи високі податки, а тому, що будь-який бізнес хоче бути впевнений у тому, що він буде захищений. За його словами, може бути розглянутий Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (№ 3711-д). «Цей законопроект – це частина складової частини судової реформи. Він не може у повному обсязі врегулювати всі питання, пов'язані з реформою судоустрою. Однак з чогось треба починати» (Реформа судової системи України – необхідна, 2020).

Отже, це обумовлює актуальність дослідження поняття публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні.

Основна частина. До проблеми поняття публічного адміністрування електронного врядування судової влади в Україні зверталися такі вчені, як В. Авер'янов, А. Агапов, А. Анісімов, І. Арістова, Г. Атаманчук,

О. Баранова, В. Басс, Ю. Батурін, І. Бачило, В. Брижко, Ю. Битяк, В. Гавловський, В. Галуцько, М. Дамірчиєв, П. Дітєвський, В. Заросило, Р. Калюжний, В. Колпаков, В. Копилов, О. Кузьменко, А. Марущак, О. Марценюк, Р. Мельник, А. Нонко, А. Письменницький, О. Радишевська, С. Стеценко, В. Ткаченко, О. Тихомиров, В. Хахановський, В. Цимбалюк, Т. Цуркан, М. Швець, Ю. Шемшученко, В. Шкарупа. Проте вони не зосереджували свої наукові пошуки на проблемі компаративістичної характеристики у цій сфері.

Метою статті є розкриття поняття публічного адміністрування електронного урядування судової влади в Україні.

Результати. Відповідно до словника категорій та понять апарату електронного урядування, електронне урядування – це форма організації державного управління, за якого відбувається активна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, із суспільством, людиною та громадянином, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікативних технологій (Словник категорій та понять апарату електронного урядування, 2021).

Електронне урядування – це спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Головною складовою частиною електронного урядування є електронний уряд, тобто єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. Він не є доповненням або аналогом традиційного уряду, а лише визначає новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) задля підвищення ефективності надання державних послуг. Сьогодні у світі поширені дві основні моделі електронного урядування, такі як e-Government 1.0 та e-Government 2.0 (Електронне урядування, 2021).

Основними стратегічними завданнями у цій сфері є забезпечення прав громадян на доступ до всіх видів відкритої державної інформації, що має індивідуальну та суспільну значимість; залучення громадян до участі у державних справах; удосконалення технології державного управління; подолання інформаційної нерівності; організація надання послуг юридичним та фізичним особам в інтегрованому вигляді дистанційно, тобто через Інтернет та інші засоби; перебудова відносин з громадянами; надання громадянам можливості навчатися протягом усього життя; сприяння розвитку економіки; системоутворювальне законодавче забезпечення. Як видно із зазначених стратегічних завдань, метою впровадження електронного урядування в Україні є досягнення європейських стандартів якості електронних адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для громадян, представників бізнесу та громадських організацій (Електронне урядування, 2021).

Таким чином, публічне адміністрування електронного урядування судової влади в Україні – це використання органами публічної адміністрації всіх засобів для організації відкритого, комфортного, вчасного та ефективного надання послуг судочинства за допомогою всевітньої глобальної мережі Інтернет та засобів мобільного зв'язку задля взаємодії між громадянами, судовими та іншими органами публічної влади.

Ми визначили, що тільки виконання низки завдань органами державної влади сприятиме публічному адмініструванню електронного урядування.

Важливість публічного адміністрування електронного урядування судової влади в Україні зумовлюється процесуальними, адміністративно-сервісними, антикорупційними кадровими, організаційними, фінансовими, матеріально-технічними та безпековими чинниками. По-іншому це просто невід'ємна вимога сучасного інформаційного суспільства, що пронизує уся правову і не тільки матерію суспільства. Проблеми у цій сфері треба вирішувати, щоби, зрештою, задовольнити потреби судів (суддів), а громадянам значно спростити доступ до правосуддя, адже є незаперечним, що електронна інформація відіграє провідну роль у будь-якій суспільній діяльності, дає змогу орієнтуватися в ситуації, планувати свої дії, відстежувати результативність заходів, що проводяться, ухилитися від несподіванок, маніпулювати окремими людьми та організаціями людей (угрупкуваннями) (Авер'янов, 2007: 28–29).

Таким чином, вищезазначене обумовлює необхідність здійснення електронного урядування судової влади в Україні.

А. Огілько вважає, що в нинішній системі державного управління електронне урядування уже не є цілком новим і невідомим, як це було в недавньому минулому. Однак у нашій державі воно все ще не отримало належного практичного застосування. Незважаючи на те, що електронне урядування безпосередньо стосується діяльності органів влади, їх взаємодії з громадянами тощо, самі представники влади далеко не завжди і не до кінця правильно розуміють сутність цього поняття, а для декого воно взагалі нове й невідоме. Простими словами, електронне урядування передбачає, що будь-яка особа через Інтернет може звертатися із запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для отримання необхідної інформації, а головне, для отримання адміністративних послуг. Скажімо, особа, не відходячи від комп'ютера, може здійснити будь-яку транзакцію з органом влади (zareєструвати юридичну особу, земельну ділянку, посвідчити договір купівлі-продажу, оренди тощо), витрачаючи якнайменше часу, ресурсів, не стоячи в чергах, а це сприяє економії бюджетних коштів на адміністрування. Актуальність дослідження та запровадження електронного урядування в державному управлінні полягає в тому, що електронне урядування здатне змінити саму природу влади, зробити її більш прозорою та підконтрольною громадськості. Електронне урядування створює умови для нормального розвитку бізнесу, поліпшення інвестиційного клімату, зростання

економіки, а також забезпечує реальну участь громадян у політичних процесах, зокрема у законотворчості (Огілько, 2021).

В. Куценко вважає, що електронний суд відбувається тоді, коли на захищеній платформі судової влади мають здійснюватися всі документальні дії в судах і під час виконання судових рішень. Це стосується насамперед проведення виключно в електронній формі провадження з «Обліково-статистичною картою справи». Усі дані в неї мають вводитися автоматично без можливості доступу будь-яких осіб до системи (Арсирій, 2019).

На нашу думку, електронний суд є втіленням основних напрацювань у світі сучасних технологій для здійснення справедливого, відкритого та незалежного правосуддя.

Основний принцип проєкту «Електронний суд» полягає в налагодженні процесу оперативного обміну інформацією в електронному вигляді між судовими установами, учасниками судового процесу, а також іншими державними структурами задля забезпечення справедливого та неупередженого правосуддя в Україні, а також передбачає перехід до системи електронної відправки та прийому процесуальних документів із застосуванням електронного підпису; забезпечення відкритого доступу учасників судового процесу до інформації через створення сучасних інтернет-ресурсів і встановлення в приміщеннях суду інформаційно-довідкових кіосків; налагодження системи електронного обміну з базами даних інших державних органів та установ; формування єдиного електронного архіву судових документів; забезпечення повної комп'ютеризації процесів судового діловодства. Одним із ключових завдань проєкту є суттєве скорочення видатків на поштову кореспонденцію та друк паперових документів. Важливим аспектом запровадження проєкту «Електронний суд» є також значне зменшення витрат паперу та зменшення забруднення навколишнього середовища, тобто екологічна складова частина (Вдовіна, 2018).

Як вважає Ю. Соломко, е-урядування здатне змінити саму сутність влади, зробити її більш прозорою та підконтрольною громадськості, створює умови для нормального розвитку бізнесу, покращення інвестиційного клімату, зростання економіки, а також забезпечує реальну участь громадян у політичних процесах. Щодо перспектив запровадження е-урядування в Україні, то необхідно зазначити, що деякі елементи е-урядування вже функціонують. Однак доцільно зауважити, що запровадження е-урядування – це масштабний і довгостроковий проєкт. Створення інформаційної мережної інфраструктури держави має супроводжуватися реінжинірингом (тобто інформаційною перебудовою) усієї системи управлінських процесів, що насправді означає подолання стереотипів бюрократичної культури. Можливо, реалізації Концепції буде сприяти адміністративна реформа, метою якої є модернізація системи державного управління. Як наслідок, реалізація до 2021 р. визначених завдань щодо розвитку е-урядування забезпечить насамперед прозорість роботи державного апарату, знизить, якщо не ліквідує, залежність особи від свавілля чиновника, отже, буде ефективним засобом попередження корупції. Також вдасться досягнути стимулювання соціально-економічного розвитку в Україні та покращення інвестиційного клімату загалом (Соломко, 2021).

Україна, яка визначила свій європейський вектор розвитку, має активно запроваджувати інноваційні підходи до реалізації, зокрема, судової влади, реформування якої є однією з вимог Європейської спільноти для інтеграції України, а подальший практичний розвиток електронного урядування в українських судах є запорукою формування ефективного зв'язку між судом, громадянами та іншими суб'єктами судового процесу. Однак це потребує політичної волі керівників держави, кваліфікованих кадрів та, безперечно, належне матеріально-технічне забезпечення судів в Україні. Впровадження е-урядування в Україні забезпечить якісно новий рівень управління державою та суспільством загалом, зміцнить довіру до держави та її політики, вдосконалив взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянами та державними службовцями. Якісно побудована система електронного урядування має позитивно впливати на загальний хід та наслідки проведення подальших радикальних перетворень в українському суспільстві, насамперед соціальної та економічної реформ, розбудови соціальної держави з впливовими інституціями громадянського суспільства, особливо з тих питань, де велике значення мають методи та форми взаємодії органів державного управління та органів місцевого самоврядування з людиною та громадянином, громадськими організаціями. Подальше здійснення політики розбудови системи електронного урядування прямо залежить від політико-правового становища суспільства, фінансово-економічних можливостей держави. Зазначені фактори здатні суттєво скоригувати процес електронного урядування, темпи вжиття реформаторських заходів. Життя не стоїть на місці, і в епоху інформаційних технологій все більше послуг для громадян переходять в електронний режим. Судова система також не бажає відставати від технічного прогресу і прагне зробити спілкування громадян із судами більш зручним і комфортним, тому сьогодні ми є свідками народження й запровадження проєкту «Електронний суд», завдяки якому учасники судових процесів мають змогу значно заощадити такі важливі ресурси, як час і гроші (Огілько, 2021).

Висновки. Проаналізувавши вищезазначену інформацію, ми визначили основні ознаки публічного адміністрування електронного урядування судової влади в Україні. Отже, вона здійснюється за допомогою всесвітньої електронної мережі Інтернет та засобів мобільного зв'язку; залежить від ефективної діяльності органів публічної адміністрації; є безпосередньою взаємодією між громадянами та судовою гілкою влади; залежить від якісного удосконалення правового регулювання та належного фінансування цієї сфери органами публічної влади; є втіленням основних напрацювань у світі сучасних технологій для здійснення справедливого, відкритого та незалежного правосуддя; є прозорим та своєчасним засобом здійснення правосуддя; є значною перевагою перед звичайним здійсненням правосуддя завдяки зміцненню та спрощенню

організації відносин між органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянами та державними службовцями; є ефективним засобом протидії суддівській корупції.

Отже, публічне адміністрування електронного урядування судової влади в Україні – це використання органами публічної адміністрації всіх засобів для організації відкритого, комфортного, вчасного та ефективного надання послуг судочинства за допомогою всесвітньої глобальної мережі Інтернет та засобів мобільного зв'язку задля взаємодії між громадянами, судовими та іншими органами публічної влади.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юридична думка, 2007. Т. 1. 592 с.
2. Арсірій Р. Адміністративно-правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин, які беруть участь в інформатизації судової влади України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 5. С. 150–156.
3. Вдовіна О. Електронне діловодство як комунікаційна складова судочинства в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ ; Харків, 2018. 18 с.
4. Електронне урядування. 2021. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5_%D1%83%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.
5. Огілько А. Електронне урядування в судах як спосіб формування відкритості та ефективності реалізації судової влади в Україні. 2021. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=911>.
6. Реформа судової системи України – необхідна / Дмитро Разумков // Верховна Рада України : офіційний вебсайт. 2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/204103.html>.
7. Словник категорій та понять апарату електронного урядування / Харківська обласна бібліотека. 2021. URL: <http://bibl.kharkiv.ua/internet-tsentr/70-slovník-elektronnoho-uryaduvannya/319-slovník-kategorij-ta-ponyat-apatu-elektronnoho-uryaduvannya>.
8. Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. 2021. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_55/fail/16.pdf.

References:

1. Averianov V. (2007). *Administrativne pravo Ukrainy* [Administrative law of Ukraine]. Akademichnyi kurs: pidruchnyk. Kyiv. Iurydychna dumka. T. 1. 592 p. [in Ukrainian].
2. Arsiirii R. (2019). *Administrativno-pravovyi status subiektiv informatsiino-pravovykh vidnosyn, yaki berut uchast v informatyzatsii sudovoi vlady Ukrainy* [Administrative and legal status of subjects of information and legal relations involved in the informatization of the judiciary of Ukraine]. *Naukovyi visnyk publiclnoho ta pryvatnoho prava*. Vyp. 5. pp. 150–156. [in Ukrainian].
3. Vdovina O. (2018). *Elektronne dilovodstvo yak komunikatsiina skladova sudochynstva v Ukraini* [Electronic record keeping as a communication component of justice in Ukraine]. avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. Kharkiv. 18 p. [in Ukrainian].
4. *Elektronne uriaduvannya* [E-government]. 2021. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5_%D1%83%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F [in Ukrainian].
5. Ohilko A. (2021). *Elektronne uriaduvannya v sudakh yak sposib formuvannya vidkrytosti ta efektyvnosti realizatsii sudovoi vlady v Ukraini* [E-government in courts as a way to form openness and efficiency of judicial power in Ukraine]. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=911> [in Ukrainian].
6. *Reforma sudovoi systemy Ukrainy – neobkhidna* [Reform of the judicial system of Ukraine] / Dmytro Razumkov. Verkhova Rada Ukrainy ofitsiyni veb-sait. 2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/204103.html> [in Ukrainian].
7. *Slovník katehorii ta poniat aparatu elektronnoho uriaduvannya* [Dictionary of categories and concepts of e-government]. Kharkivska oblasna biblioteka. 2021. URL: <http://bibl.kharkiv.ua/internet-tsentr/70-slovník-elektronnoho-uryaduvannya/319-slovník-kategorij-ta-ponyat-apatu-elektronnoho-uryaduvannya> [in Ukrainian].
8. Solomko Yu. (2021). *Elektronne uriaduvannya: poniattia, sutnist, pryntsypy ta napriamy rozvytku* [E-government: concept, essence, principles and directions of development]. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_55/fail/16.pdf [in Ukrainian].